

SOVYETLER BİRLİĞİNDE DAHA İYİ YAŞANIYORDU

Kapitalizme geçiş, Doğu Avrupa ülkelerinin tümü için ekonomik ve sosyal açıdan bir gerilemeyi ifade ediyor. Birleşmiş Milletler'in konuya ilişkin bir raporunda: **"Planlı ekonomiden piyasa ekonomisine geçiş, refahın ve ulusal zenginliklerin dağılımında önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Rakamlar, çok hızlı yapılan değişikliklerin hiç kaydedilmediğini gösteriyor. Bu, yüksek insani maliyetlere neden olmuştur ve çok dramatiktir"** deniyor. 1990-2002 yılları arasında, Doğu Avrupa ülkelerinde kişi başına düşen Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (PİB, bir yıl içinde üretilen tüm mal ve hizmet kümesi) azalırken, benzer ülkelerde yüzde 27 oranında arttı ki bu da hemen hemen yüzde 40 varan etkili bir kaybı ifade eder. Bu gerileme Polonya ve Slovenya dışındaki tüm ülkeler için geçerli. Bugün, Orta ve Doğu Avrupa'nın eski komünist ülkelerinde kişi başına düşen GSYİH, Latin Amerika ülkelerinin kişi başına düşen GSYİH'nin dörtte birinden düşük. Üstelik eski Sovyetler Birliği cumhuriyetleri için durum daha da dramatik: **'90'lı yıllarda, GSYİH, yüzde 33 oranında düştü. Hatta Ukrayna'da 1993 ve 1996 yılları arasında yüzde 48 oranında bir azalma oldu; Rusya da ise yüzde 47.**

Devletin ekonomik alandaki tesisleri, gülünç derecede düşük fiyatlarla satıldı. Güçlü ekonomik ve endüstriyel cihazların büyük bir kısmı söküldü. Büyük bir endüstriyel güç olan Rusya, birkaç yıl içinde bir Üçüncü Dünya ülkesi haline geldi. Rusya'nın (114 milyon nüfuslu) GSYİH'sı, Hollanda Antileri'nin GSYİH'sından (16 milyon nüfuslu) daha düşük. Sovyetler Birliği yaklaşık yüz yıl içinde geriledi. 1917 yılında, sosyalist devrim zamanı, ABD'nin kişi başına düşen GSYİH'nin yüzde 10'na ulaşıyordu. Sovyetler Birliği İkinci Dünya Savaşı'ndan tamamen tahrip olmuş ve yıpranmış çıkmasına rağmen ABD'nin 1989 yılındaki GSMH'sının yüzde 43'üne denk düşen bir değere yükselmişti. Bugün yüzde 7'den daha az.

Eski Sovyetler Birliği'nin yaklaşık 150 milyonluk nüfusu (yani, Fransa, İngiltere, İskandinav ülkelerinin toplamı ve Hollanda nüfuslarına eşdeğer) '90'lı yılların başlarında yoksulluk içine atıldı. Günde 4 dolardan daha az bir gelire sahipler. Bir doların altında yaşayan yoksulların sayısı yüzde 20 oranında arttı. Bulgaristan, Romanya, Rusya, Kazakistan, Ukrayna, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Moldova'da yoksul sayısı halkın yüzde 50'den yüzde 90'nına yükseldi. UNICEF tarafından yapılan son araştırmaya göre, eski Doğu Avrupa ülkelerinde üç çocuktan biri, bugün yoksulluk içinde yaşıyor. Bir milyondan fazla çocuk yetiştirme yurtlarında barınıyor. Rusya'da, doğum oranı düşmesine rağmen terk edilmiş çocuk sayısı ikiye katlandı. Romanya'nın başkenti Bükreş'te, yüzlerce çocuk sokakta yaşıyor ve 100 bin çocuk terk edilmiş durumda. Eski Doğu Bloğu ülkelerinde yüz binden fazla çocuk fuhuşa itildi.

Kapitalizme geçiş aynı zamanda birçok kadın için gerçek bir felaket oldu: Kadınlar giderek artan sayıda şiddetin kurbanı oldular. Umutsuzca daha iyi bir yaşam ve iş arayan birçok kadın, organize suç şebekeleri tarafından fuhuşa itildi. **Her yıl bölgeden yaklaşık olarak yarım milyon kadın, kelimenin tam anlamıyla Batı Avrupa'ya ihraç ediliyor.** Kapitalizme geçişten önce bölge güvenceli bir sosyal refah içinde yaşıyordu. Birleşmiş Milletler raporu şöyle diyor: **"Doksanlı yıllardan önce Birleşik Devletler Topluluğu, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde sosyal hizmetler oldukça iyiydi. Güçlü bir sosyal güvenlik temeline sahiptiler. Ömür boyu iş güvencesi vardı. Net gelir düşük olsa da istikrarlıydı. Bunların dışında, birçok tüketim malı, temel hizmetler, sübvans ediliyor ve düzenli sağlanıyordu. Yeterli gıda, giyim ve konut vardı. Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim parasızdı. Emeklilik güvence altındaydı ve insanlar diğer sosyal üretim biçimlerinden faydalanabiliyorlardı."** Rapor devam ediyor: **"Bugün, uygun bir eğitim ve yeterli gıda garantisi yok. Ölüm oranı yükseliyor, potansiyel olarak yıkıcı yeni salgın hastalıkların tehdidi altındalar, giderek büyüyen ve korkutucu tehdit yaşamı (hayatta kalmayı) belirliyor."**

Bazı ülkelerin nüfusu dramatik bir biçimde azaltmakta,

Ukrayna'da, nüfus 1991 yılından bu yana 1,2 milyon azaldı.

Rusya'da ise, komşu ülkelere gelen 3,7 milyon göçmene rağmen 1992-94 arası 5,7 milyon azaldı.

Bu da bize, eskisine oranla, gün başına 3500'den daha az Rus'un doğduğunu söylüyor. Birleşmiş Milletler, eğer eğilim tersine dönmezse, eski Doğu Bloğu ülkelerinin nüfusunun 2050 yılına kadar yüzde 20 oranında azaltılabileceğini değerlendiriyor. 307 milyondan 250 milyona düşeceğini be-

lirtiyor. **TOPLUM, ÖFKE, HAYAL KIRIKLIĞI VE BOYUN EĞME ARASINDA GİDİP GELİYOR. İŞTE BAZI ÖRNEKLER:**

Polonya geçişten en az yaralı çıkan ülke oldu ve bu koyu Katolik ülkede, "Komünizmin" yaşamı hiç kolay olmadı. Bununla birlikte, bugün Lehlerin yüzde 44'ü Doğu Bloğu dönemine olumlu bakıyor ve yüzde 47'si "kötü uygulanmasına" karşın sosyalizmin iyi bir doktrin olduğuna inanıyor. Hatta Polonyalıların yüzde 37'si, 1945 yılından 1989 yılına kadar iktidarda bulunan Komünist Partiye olumlu bakıyor. Yüzde 31'i bu dönemden rahatsızlık duyuyor. Sadece yüzde 41'i kapitalizme daha iyi bir sistem olarak bakıyor.

Doğu Almanyalıların yüzde 76'sı sosyalizmi "kötü uygulanan" iyi bir ideoloji olarak değerlendiriyor ve yalnızca her üç kişiden biri mevcut demokrasi biçiminden memnun. Bulgaristan'da 1989 yılındaki suçlu sayısı dört kat daha fazlaştı.

Macaristan ve Çek Cumhuriyeti'nde üçe katlandı.

Polonya'da ölüm oranı yüzde 60 arttı, (kaosenlared.net)

JUAN CARLOS ARGÜELLO

KAYNAK:

TURQUIE DIPLOMATIQUE, **MART 2011, SAYI: 25**